

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı

HASTA BİLGİLENDİRME FORMU

Hipofiz Adenomü

Hipofiz ne demektir?

Beynin en alt kısmında, gözlerin arkasında tam ortada tek olarak bulunan ve hormon yapımından sorumlu 1 cm boyutunda bir organdır. Şef organ olarak adlandırılmasının nedeni vücudun pek çok hormon yapan organının kontrolünü sağlamasıdır.

Adenom ne demektir?

Bir çeşit tümör demektir. Bu tümörler iyi huylu tümörler olarak tanımlanırlar. İyi huylu tümör; büyüme özelliği hemen hiç olmayan, vücudun diğer dokularına yayılmayan anlamında kullanılır.

Hipofiz adenomu sık mıdır?

Hipofiz adenomu beyinde çok sık rastlanılan tümörlerdir. Bu tümörler de iyi huylu özellikte olup, beyinde veya vücudun diğer bölgelerinde yayılma özelliği göstermezler.

Hipofiz adenomunun hiçbir zararı yok mudur?

Hipofiz adenomları iyi huylu olup yayılma özellikleri olmamasına karşın yıllar içinde yavaş da olsa büyüme özelliği gösterebilirler. Diğer olası problem bu adenomların aşırı hormon salgılamalarıdır.

Adenomun büyümesi nelere sebep olur?

Hipofiz 1 cm boyutunda bir organdır. Hemen her tarafı kemikle çevrilidir. Adenomun büyümesi hipofiz bezinin sıkışmasına ve hormon yapımının bozulmasına neden olabilir. Diğer önemli belirtisi de hipofiz bezine komşu olan görme sinirinin etkilenerek görme kaybına yol açabilmeleridir.

Hipofiz adenomlarının belirtileri nelerdir?

Hipofiz adenomları çok değişik belirtilere neden olabilir. Belirtilerin esas olarak iki nedeni vardır.

1. Adenomun kitle etkisi ile çevre dokulara yaptığı bası. Buna bağlı olarak baş ağrısı, görme bozukluğu veya hipofiz hormonlarının yapımının azalması.
2. Adenomun kontrolsüz aşırı hormon yapması.

Hangi hormon eksiklikleri görülür?

Hipofiz bezinde yapılan 6 hormon vardır. Bu hormonlar tiroid bezini, böbreküstü bezini ve yumurtalıkları (erkeklerde testis, kadında over) kontrol eder. Hipofiz bezindeki hastalıklar bu hormon eksikliklerine neden olur.

Hipofiz hormon eksikliğine bağlı ne gibi belirtiler olur?

Tiroid bezi tembelliğine bağlı olarak halsizlik, kilo artışı, kabızlık, konsantrasyon azalması, cilt kuruluğu gibi belirtiler olur. Böbreküstü bezi tembelliğine bağlı olarak aşırı halsizlik, tansiyon düşmesi, şeker düşmesi, bayılma görülebilir. Yumurtalıkların tembelliğine bağlı olarak kadında adet düzensizlikleri, hamile kalamama, meme küçülmesi erkeklerde sertleşme kusuru, meni gelmemesi, libido kaybı gibi belirtiler gelişebilir.

Görme kusuru anlaşılabilir mi?

Hipofiz adenomlarının yaptığı görme kusuru genellikle tek göz kapatıldığında bakılırken etrafın belli alanlarının görülmemesi şeklinde olur. Her iki göz açık olduğu zaman fark edilmeyebilir.

Adenomlar hormon yapımına sebep olabilirler mi?

Hipofiz adenomları kitle etkisi ile hormon yapımını bozarlar. Bazı adenomlar ise hormon üretebilme yeteneğine sahiptir. Hormon üretebilme özelliği genellikle tek bir hormon için geçerlidir.

Hangi hormon fazlalıklarını yapabilirler?

En sık karşılaşılan hormon fazlalığı süt hormonu (prolaktin) fazlalığıdır. Bu hastalığa prolaktinoma adı verilir. Bunu dışında büyüme hormonu fazlalığına bağlı veya böbreküstü bezini uyaran hormon fazlalığına bağlı hastalıklar da sıkça karşılaşırlar.

Süt bezi hormonu fazlalığında ne olur?

Kadında adet düzensizliği, göğüslerden süt gelmesi, hamile kalamama, tüylenme artışı en belirgin belirtilerdir. Erkeklerde sertleşme kusurları, meni gelmemesi, impotans, çocuk sahibi olamama sayılabilir.

Büyüme hormonu fazlalığında ne olur?

Büyüme çağındaki çocuklarda aşırı büyümeye ve devlik denilen duruma neden olur. Bu durum çok nadirdir. Erişkin yaş da ise genellikle el ve ayaklarda büyüme, çenede büyüme, aşırı terleme, ses kalınlaşması, adet düzensizlikleri gibi belirtilere yol açar.

Böbreküstü bezini uyaran hormon fazlalığında ne olur?

Cushing olarak adlandırılan hastalık oluşur. Kilo artışı, yüzde yuvarlaklaşma, ciltte mor renkli çatlaklar oluşması, tüylenme, sivilceler oluşması, kan basıncı yükselmesi, kan şekeri yükselmesi öncü belirtilerdir.

Hiç belirti vermeyen hipofiz adenomu olabilir mi?

Evet, hiçbir belirtisi olmayan hipofiz adenomları olabilir. Hatta bu tip adenomlar günümüzde en sık görülen hipofiz adenomlarını oluşturmaktadır. Bu tip adenomlar başka amaçlarla çekilen beyin tomografisi gibi filmler sonucunda tesadüfi olarak saptanır. Adenomlar hormon yapan özellikte olmayabilir veya küçük olduklarından bası belirtileri oluşmamış olabilir.

Hipofiz adenomunun tedavisi nedir?

Hipofiz adenomunda tedavi çeşitlidir. Adenomun bası bulgularına, hormon yapım yapmamasına ve tomografideki görüntüsüne göre tedavi değişir. Ameliyat gerektiren adenomlar olduğu gibi ilaçla tedavi edilebilenler de oldukça büyük bir gurubu oluşturur. Hatta hiç tedavi gerektirmeden sadece izlenecek olan hipofiz adenomları da vardır.

Hangi hipofiz adenomları ameliyat edilmelidir?

Özellikle ilaç tedavisi ile aşırı hormon yapımı baskılanamayan hipofiz adenomlarında ameliyat uygulanır. Ayrıca çevre dokulara yayılarak baskı oluşturan olgularda da ameliyat tercih edilmelidir.

Hipofiz ameliyatı nasıl bir ameliyattır?

Beynin alt kısmını ilgilendiren bir ameliyat olmasına karşın, beyin ameliyatı olarak kabul edilmez. Çünkü burun kökünden girilerek beyin tabanına yani hipofiz bölgesine ulaşılır. Beyin genellikle operasyon sırasında etkilenmez. Bu özelliği ile esas olarak bir sinüs operasyonuna benzer. Hastane yatış süresi operasyondan sonra genellikle birkaç gündür.

Tekrar ameliyat gerekir mi?

Ameliyat sonrası dokunun tekrar büyüme ihtimali yıllar içinde vardır. Bu nedenle izlem sırasında yapılan diğer tedavilere rağmen tekrar eden adenomlarda tekrar operasyon gerekebilir.

İlaç tedavisi ile hipofiz adenomu tedavi edilebilir mi?

Hipofiz adenomlarında en sık süt hormonu fazlalığı görülür. Süt hormonu fazlalığına sebep olan hipofiz adenomlarında (prolaktinoma) tedavi genellikle ilaç tedavisidir. İlaç tedavisi ile hormon fazlalığı normale getirilebildiği gibi adenomun küçültülmesi de mümkündür. Diğer bazı hipofiz adenomlarında da ilaç tedavisi uygulanabilir. Hormon eksikliği olan hastaların eksik olan hormonu yerine koyma tedavileri mutlaka ömür boyu devam edilmesi gereken ilaç tedavileridir.

Hipofiz adenomlarında başka tedaviler var mı?

Ameliyat ve ilaç tedavisi dışında uygulanabilen diğer bir tedavi şekli radyasyon tedavisidir. Radyasyon tedavisinin etkisi yıllar içinde ortaya çıkar. Genellikle diğer tedavilerle yeterli yanıt alınamayan durumlarda uygulanır. Uzun sürede yavaş sonuç alındığından yıllar içinde hormon kontrolleri mutlaka yapılmalıdır.